

בית הספר
לבריאות הציבור

בית הספר לבריאות הציבור
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
אוניברסיטת תל אביב

בית הספר לבריאות הציבור ורפואה
קהילתית של האוניברסיטה העברית
והדסה ע"ש בראון

12 נובמבר 2020

לכבוד

ד"ר אביחי מנדלבלית

היועץ המשפטי לממשלה

אנו, אנשי בריאות הציבור בכירים מהאקדמיה וממערכת הבריאות, פונים אליך בדחיפות בשל הצעה לשינוי חקיקה שיאפשר העברת מידע אישי שנאסף בחקירה אפידמיולוגית למשטרה.

שימוש במידע רפואי לצרכים משטרתיים הוא צעד לא מידתי שעלול לפגוע באמון הציבור ובשיתוף הפעולה החיוני בחקירות האפידמיולוגיות.

אנו קוראים לגנוז הצעה זאת לאלתר משיקולי בריאות הציבור ולטובת ההתמודדות עם המגיפה, אך גם לטובת המשך שימור מערך חקירות אפידמיולוגיות, אשר דורש ראייה רחבה יותר מאשר רק בענייני הקורונה ומהווה תשתית יסוד להתמודדות עם תחלואה זיהומית.

ביום 24.10.20 פרסם משרד ראש הממשלה תזכיר חוק שבו מוצע תיקון לסעיף 20ח לפקודת בריאות העם. סעיף 20ח(ו) לפקודה קובע כי מידע שהתקבל במהלך חקירה אפידמיולוגית יישמר במערכות המידע של משרד הבריאות בלבד, ולא ייעשה בו שימוש אלא כדי לסייע באיתור מקום או זמן שבו שהה חולה ובאיתור מי שבא במגע קרוב עם חולה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה.

על-פי התזכיר, תיקון הסעיף מבקש להדגיש כי למרות האמור בסעיף 20ח(ו) בפקודת בריאות העם המשטרה תוכל לבקש מידע שהתקבל מחקירה אפידמיולוגית אם הדבר דרוש לצורך חקירה פלילית כלשהי (קשורה לקורונה או לא). ושנית – תיקון הסעיף מבקש להוסיף כי חוקר אפידמיולוגי אשר הגיע אליו מידע במסגרת חקירה אפידמיולוגית, יוכל בעצמו ליזום העברת מידע אם סבר כי המידע דרוש לצורך חקירה פלילית שקשורה להפרות חוק שנחקקו בעקבות הקורונה.

הפגיעה בהצעת התיקון לסעיף

בעתות של משבר וחירום אנו מוצאים את עצמנו מעמידים על שתי כפות המאזניים את האמצעים העומדים לרשותנו לניהול המשבר עד סיומו מצד אחד, ואת המידתיות, העקרוניות האתיים וזכויות האדם מצד שני. העיקרון המוביל בבריאות הציבור הוא נקיטה בצעדים אפקטיביים ככל האפשר תוך כדי מזעור הפגיעה בזכויות האדם הטבעיות, האזרחיות והחברתיות.

כמו-כן, קבוע בחוק כי מוטל חיסיון רפואי על כל הנתונים אליהם נחשף החוקר האפידמיולוגי. עובדה זו היא אחד ממרכיבי האמון השורר בין נותני שירות רפואי במערכת הבריאות לבין הפונים אליה. אם אדם נדרש למסור מידע אישי ואינו יודע אם מידע זה יישאר חסוי או לא, או האם המידע שמסר יכול להפליל אותו או את מכריו, הוא עלול להימנע מלחשוף את כל המידע שברשותו.

הפגיעה הצפויה היא כפולה: ראשית, פגיעה באמון הציבור בשמירה על חסיון המידע שהוא מוסר למערכת הבריאות. שנית, פגיעה ביכולת לקטוע את שרשראות ההדבקה בדרכים דמוקרטיות, פגיעה אשר עלולה להביא להגברת השימוש באמצעים דרקוניים כמו איכוני השב"כ.

בית הספר
לבריאות הציבור

בית הספר לבריאות הציבור
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
אוניברסיטת תל אביב

בית הספר לבריאות הציבור ורפואה
קהילתית של האוניברסיטה העברית
והדסה ע"ש בראון

כעת מבקשת המדינה להעביר למשטרה סמכויות חדשות, ולהרחיב את מעגל האנשים בעלי הגישה למידע. נכון להיום אין למשטרה גישה למידע שנמסר באופן וולונטרי ומרצון ע"י הציבור, המונע ע"י הרצון לסייע בהאטת התפשטות המגיפה.

ההשלכות של המהלך על יכולת תשאול ואיתור מגעים

באירוע זיהומי מתפרץ וחרוף כמו במגפת הקורונה קיים צורך משמעותי בשיתוף פעולה כללי ואמון של הציבור במוסדות הציבוריים השונים כולל הממשלה, ארגוני בריאות וארגוני אכיפה ובראשם המשטרה. דרך ההתמודדות עם המגיפה תלויה קודם כל בהצלחה של התחקור האפידמיולוגי וקטיעת שרשראות ההדבקה, גם אם קיים שילוב של אמצעים טכנולוגיים. התיקון לחוק ירתיע אנשים מלמסור מידע פרטי לטובת בריאות הציבור מחשש שמידע זה ישמש כנגדם, בייחוד כאשר לא הוגדרו בחוק הקריטריונים וההצדקה לשימוש במידע זה.

הגברת השימוש באמצעים לא וולונטריים באופן נרחב ולא מידתי, תביא להעצמת מעגל חוסר האמון ולפגיעה נוספת בזכויות הפרט. חוק כזה יקטין את אמון הציבור ויפגע בשיתוף הפעולה שהוא מרכיב מהותי בהתמודדות של מומחי בריאות הציבור ואפידמיולוגיה עם המגיפה.

מדינת ישראל נמצאת אמנם במצב חירום, ודיווח למשטרה על הפרת בידוד יעזור לכאורה להתמודדות עם התפשטות הנגיף – אולם בפועל, תיקון הסעיף עלול להוביל לפגיעה בשיתוף הפעולה ולרתיעה של הציבור מפני מסירת מידע, כך שיצא שכרנו בהפסדנו והדבר יביא לעליה במקרים שלא ידווחו ולא יגיעו לידי גורמי הבריאות.

הסתרת מידע אפידמיולוגי ע"י הציבור מחשש להפללה עלולה להביא להגברת אמצעים לא וולונטריים לאיתור מגעים והגברת השימוש באיכוני השב"כ, אמצעי אשר טענו מלכתחילה כי הוא אמצעי לא מידתי ולא ראוי.

אנו מאמינים כי הדרך הטובה ביותר להתמודד עם המגפה היא באמצעות שיתוף הפעולה של הציבור, שיתוף פעולה אשר נובע מאמון. מאחר והצעדים שהתיקון המדובר לחוק מציע יפגעו באמון זה, יש לבטל את התיקון ולהשאיר את סעיף 20ח(ו) כלשונו.

בברכה,

פרופ' חגי לוין, יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור, ההסתדרות הרפואית בישראל

ד"ר תמי קרני, יו"ר הלשכה לאתיקה, ההסתדרות הרפואית בישראל

פרופ' נדב דוידוביץ', ראש בית הספר לבריאות הציבור, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

פרופ' יהודה נוימרק, ראש בית הספר לבריאות הציבור, האוניברסיטה העברית – הדסה

פרופ' שירה זלבר-שגיא, ראש בית הספר לבריאות הציבור, אוניברסיטת חיפה

פרופ' יריב גרבר, ראש בית הספר לבריאות הציבור, אוניברסיטת תל אביב